

CROATIAN ABSTRACTS KROATISCHE ZUSAMMENFASSUNGEN

APSTRAKTI

FRANK LASOGGA (str. 3)

Osobe za psihološko savjetovanje u slučaju nezgoda u Saveznoj Republici Njemačkoj:

U Njemačkoj, od sredine devedesetih godina, osobe za psihološko savjetovanje u slučaju nezgoda često učestvuju u zbrinjavanju tih ljudi koji su nakon kriznih događaja dospjeli u stanje jake psihičke oduzetosti te zahtijevaju psihološku prvu pomoć. U ovu kategoriju žrtava kriznih događaja spadaju izravne žrtve kriznog događaja (nezgode), ili neizravne žrtve, kao naprimjer članovi obitelji, očevici i sami počinitelji nezgoda. U okviru zadaće osobe za psihološko savjetovanje – zajedno s policijom – naprimjer, učestvuju u obavještavanju rođaka, ili brinu o roditeljima čije je dijete iznenada umrlo. U većini slučajeva zbrinjavanje izravnih ili neizravnih žrtava se obavlja u stanu dotičnih. Ova činjenica zahtijeva posebnu osjetljivost od strane osobe za psihološko savjetovanje, s jedne strane zbog toga, što se ona nalazi u ulozi gosta, a s druge strane zbog toga, što ona u ovom slučaju mora preuzeti na sebe i rukovođenje situacijom. Veoma često zovu osobe za psihološko savjetovanje u situacijama, kada su u pitanju smrtni slučajevi ili umirući ljudi. Uzbuna u većini slučajeva se vrši preko centralne uprave vatrogasne zajednice, ali patrola koja dolazi na teren, isto može neposredno obavijestiti osobu za psihološko savjetovanje. Suradnja osobe za psihološko savjetovanje s drugim spasilačkim jedinicama, kao što su policija, hitna pomoć itd. danas je već uveliko izgrađena, mada ona, iz raznih razloga, kao naprimjer različita organizacijska kultura, nije uvijek sasvim jednostavna. Rad osoba za psihološko savjetovanje nailazi na teškoće osobito u slučaju težih nezgoda, kada oni za izuzetno kratko vrijeme, djelimično na osnovu nepotpunih informacija moraju donijeti hitna i dugoročna rješenja. Može se desiti da su žrtve nezgode izložene izuzetno jakom opterećenju, gdje treba uočiti razliku između fizičkih bolova, odnosno mentalnog, psihološkog opterećenja, kao naprimjer gubitak samokontrole. Na prihvaćanje posljedica nesreće mogu utjecati razne druge činjenice, kao što su biološke, sociografske i psihološke varijable, koje mogu ublažiti opterećenje, ali ga mogu i pojačati. Rad grupa, koje pružaju prvu pomoć, odnosno ponašanje osobe za psihološko savjetovanje, u znatnoj mjeri utječu na posljedice krizne situacije. Shodno tome reakcije i posljedice poslije nezgode mogu biti potpuno različite. Obično se zbrinjavanje žrtava nezgode sastoji od uspostavljanja veze, čije trajanje, međutim, može biti različite dužine. Poslije ovoga, dotična osoba, po potrebi, može biti upućena specijalistima ili svećeniku. Rad osobe za psihološko savjetovanje sastoji se u tome da aktivira unutarnje i vanjske izvore snage. Povrh toga, kod izravnih i neizravnih žrtava isto tako veliku ulogu ima psihičko vaspitanje. Za profesionalni rad je neophodna dobra stručna naobrazba, koja i ubuduće mora biti jedinstvena za cijelu zemlju. Kontrola kvalitete i analiza rada osobe za psihološko savjetovanje u slučaju nezgoda je vrlo važna zadaća, te je njihova obavezna ugradnja u planove alarmiranja neizbježna.

Ključne riječi: osoba za psihološko savjetovanje u slučaju nezgoda, žrtva nezgode, opterećenja, promijenjive varijable, posljedice, psihološka prva pomoć, zbrinjavanje, smrt, suradnja, izvori, psihološko vaspitanje, naobrazba

ANDREAS WITTRAHM (str. 25)

Mentalna higijena u društvenim ustanovama: Ustanove, organizacije su takvi savezi, stvoreni od strane ljudi, koji radi postizanja zajedničkog cilja formiraju strukture i reguliraju radne procese vezane za ove ciljeve. Takve ustanove ne djeluju u vakuumu: ostvarenje svojih ciljeva žele postići uz date vanjske uslove, uz financijske i druge izvore svojih članova i suradnika. Međutim, postoji opasnost, da se pod pritiskom promjene vanjskih uslova članovi ustanova, tijekom ostvarivanja svojih ciljeva, suočavaju s visokim i opterećujućim zahtjevima te se razbojaju. Studija, preko primjera ustanova koje djeluju u socialnoj sferi, naročito u Srednjoj Europi izloženoj promjenama društvenih okvirnih uslova, ukazuje na te mehanizme, koji izlažu opasnosti mentalno-higijensko stanje suradnika. Istražuje koje su to vrijednosti, ciljevi i strukture, koji ne gube iz vida mentalno zdravlje suradnika, i obezbjeđuju njihovu aktivnu zaštitu. Ovome se dodaje jedna takva organizacijska etika, koja ciljeve ustanove čini transparentnim, te puteve koji vode ka ostvarivanju ovih ciljeva, iznova i iznova razmatra uz promjenjive vanjske uslove. Isto tako su za ustanovu, osjetljivu za mentalnu higijenu, karakteristične takve strukture koje u potragu, za najbolji mogući način ostvarivanja ciljeva ustanove, uvlače i svoje suradnike. Treće, ustanova, koja je s gledišta mentalne higijene dobro izgrađena, vrši takvu razvojnu strategiju osoba, koja će usaglasiti sposobnosti članova i uslove koji su postavljeni prema raznim ulogama i pozicijama. Na kraju, mentalno-higijenska skrb članova podrazumijeva i uvjetnu mogućnost samokontrole u svakidašnjoj ulozi i radu, u grupnom radu i cijeloj organizaciji.

Ključne riječi: burnout sindrom, sagorijevanje, vizija, organizacija, organizacijska etika, razvoj intelektualnih sposobnosti, izvori, mentalno zdravlje, socijalni slučajevi, vrijednosti, karitativne ustanove

TEODÓRA TOMCSÁNYI (str. 45)

Antoine Vergote, je osnivač empirijskog i psihoanalitičkog pristupa vjerske psihologije: Studija, na osnovu izučavanja višedesetlječne djelatnosti Antoine Vergote, koja je imala veliki utjecaj na razvoj europske vjerske psihologije, daje uvid u ovu oblast znanosti, koja zbog duge izolacije nije mogla u većoj mjeri biti zastupljena u mađarskoj znanstvenoj svijesti. Preko životnog djela Vergote, oslonjenog na široku teorijsku pozadinu, te njegove psihoanalitičko usmjerene djelatnosti, koja je rezultirala formiranju nove škole, studija nas upoznaje s svestranim znanstvenim metodama ovog pionira vjerske psihologije, dobijenim empirijskim istraživanjima, njegovim pretpostavkama, te znanstvenim rezultatima, do kojih se došlo integriranjem pristupa više disciplina. Vergote je pristupao definicijama, simbolima, ritualima s takvog polja koje se formiralo spajanjem psihologije, teologije te vjerski opredijeljene pedagogije. Radi razdvajanja zdravih i bolesnih formi religije sastavio je sistem kriterija, naglašavajući pri tome da je preduvjet uspješnog zahvata odgovarajuća sprema stručnjaka. Spisi Vergote su neophodan izvor za bavljenje graničnim pojavama psihologije i teologije.

Ključne riječi: psihologija, teologija, vjerska psihologija, klinička psihologija religije, timski rad, granice kompetencija, psihoanaliza, empirijska istraživanja, reprezentacija Boga, sociokulturološka određenost

HELENE YBRANDT & KERSTIN ARMELIUS (str. 59)

Mentalna higijena adolescenata, njihova slika o sebi, odnosno slika o roditeljima: Vezu, koja postoji između slike o sebi odnosno slike o roditeljima definirane interpersonalnom teorijom, kao i strukturalnom analizom socijalnog ponašanja – Structural Analysis of Social Behavior; SASB (Benjamin) – te problema internaliziranja i eksternaliziranja definiranih Achenbachovom skalom samoprocjene ponašanja djece – Youth Self-Report; YSR – su proučavali na uzorku od 199 nekliničkih adolescenata (92 dječaka, 107 djevojčica) između 13. i 17. godine života. Regresivne analize su pokazale da je uzorak koji vezuje sliku o sebi, odnosno sliku o roditeljima ka mentalno-higijenskim problemima, bio različit u slučaju dječaka i djevojčica. Problem internaliziranja kod djevojčica dao se naslutiti na osnovu nekih točki gledišta slike o sebi, dok je kod dječaka veću ulogu odigralo roditeljsko ponašanje. Na problem eksternaliziranja kod djevojčica dosta je utjecao uzorak samooptuživanja, nižeg od prosjeka samoprihvatanja i optuživanja roditelja, dok je kod dječaka imao značaj uzorak nebrige prema sebi, niske individualne autonomije i nesigurne roditeljske ljubavi. Rezultati rasvjetljavaju to, da ranjivost dječaka i djevojčica su različiti faktori rizika s gledišta mentalno-higijenskih problema.

Ključne riječi: adolescencija, mentalna higijena, slika o sebi, slika o roditeljima, SASB, YSR

PÉTER TÖRÖK, ISTVÁN NAGY & MÁTÉ JOÓB (str. 77)

Karitativna djelatnost tradicionalnih kršćanskih crkava u Mađarskoj u vrijeme komunizma, te njen utjecaj na crkvenu karitativnu djelatnost u postkomunističkom dobu. 1. dio: Ova dvodjelna studija analizira karitativnu djelatnost tradicionalnih kršćanskih crkava u Mađarskoj u vrijeme komunizma, ne samo putem istraživačkog, opisnog pristupa, nego i s osvrtom na to kako je to djelovalo na njihov karitativni rad u postkomunističkom dobu. To neminovno zahtjeva kratko osvjetljavanje toga, kakvom su se vrstom karitativnog rada bavile katolička, reformirana (kalvinistička) i evangelistička crkva prije preuzimanja vlasti od strane komunista te u kojem obimu. Poslije Drugog svjetskog rata većina crkvenih socijalnih ustanova je potpala pod državnu upravu, i njihovi su novi radnici često gledali na svoj rad isključivo kao na izvor zarade, te je kod njih nedostajala posvećenost vlastitoj službi. Može se točno vidjeti, kako je politika državnog socijalizma nastojala iskoristiti caritas i diakoniu radi slabljenja crkve i njenog vjerskog života. Ovom cilju su služile sve te mjere, na osnovu kojih su u nadležnosti raznih konfesija mogle ostati samo takve ustanove, koje nisu imale ili jedva da su imale mogućnost za misionarsku djelatnost. U ovom nastojanju države, djelimično su sudjelovale i te vjerske vođe, koje su se nadale da će prilagođavanjem zahtjevima zvaničnih tijela, uspjeti obezbjediti opstanak crkve. Učinjen je korak naprijed, kada su u državnim socijalnim ustanovama radna mjesta, koja su bila slabo plaćena, vrlo teška i zahtjevna, počeli popunjavati obrazovanim i sposobnim osobljem na osnovu prijedloga i preporuka crkve. Za vrijeme diktature isto tako su bile znatno potisnute aktivnosti župa, odnosno drugih kršćanskih zborova, njihova pastoralna te dobrotvorna djelatnost. Bez obzira na neizbježan proces institucionalizacije i kriterije profesionalnog rada, kod svih triju crkava se može primijetiti namjera očuvanja duhovnosti i karizme u karitativnoj djelatnosti, koja se obnavlja poslije pada režima diktature. Analiza ukazuje na nekoliko slučajeva, kada se javljaju kobni momenti u suradnji s postkomunističkom državom. Prvi dio studije prikazuje mogućnosti djelovanja pomoćnih ustanova, vezanih za protestantske crkve, s jedne strane s gledišta kalvinističke, s druge strane

s gledišta evangelističke crkve. Drugi dio studije razmatra okolnosti funkcioniranja katoličkog caritasa za vrijeme diktature, s sličnog gledišta, osvrćući se na period prije Drugog svjetskog rata, te na izmjenjene mogućnosti djelovanja koje su nastupile poslije promjene režima 1989. godine.

Ključne riječi: diakonia, Mađarska, komunizam, državni socijalizam, diktatura, povijest, retrospektiva, pomoćno zanimanje, institucionalizacija, mjesna inicijativa, odnosi crkava i države

SIAMAK KHODARAHIMI (str. 99)

Veze između sklonosti prema psihopatskoj devijaciji i psihopatologije, prikazane na uzorku iranskih adolescenata i mladih ljudi: spolne razlike te prediktori: Ova studija istražuje veze, odnosno moguće spolne razlike psihopatske devijacije i psihopatologije na uzorku iranskih adolescenata i mladih ljudi. Uzorak se sastojao od 106 adolescenata (55 djevojčica i 51 dječaka), odnosno 94 mladih (45 žena i 49 muškaraca), slučajno odabranih u gradu Eghlid u iranskoj provinciji Fars. Na osnovu razvojne psihopatologije i literature vezane za ovo pitanje, prètpostavili smo da postoji veza između psihopatologije i sklonosti prema psihopatskoj devijaciji među adolescentima i mladima. Tijekom istraživanja koristili su se demografski upitnik, 4. skala osobnog testa Minnesota Multiphasic Personality Inventory – 2 (MMPI–2), odnosno skala Symptom Check List 90 Revised (SCL–90–R). Prema analizama se pokazuje da postoji linearna veza između sklonosti prema psihopatskoj devijaciji i psihopatoloških pokazatelja kod adolescenata i mladih. Mogu se otkriti signifikantni pozitivni koeficijenti korelacije između, s jedne strane, sklonosti prema psihopatskoj devijaciji i psihopatoloških pokazatelja, kao npr. somatizacija, opsesija, tjeskoba, interpersonalna senzibilnost, agresija, fobija, paranoja, psihoza, netipični faktori, a s druge strane cijele SCL–90–R skale. Istodobno, u neku ruku, valja istaknuti signifikantnu korelaciju između sklonosti prema psihopatskoj devijaciji i somatizacije, odnosno fobije, kao novi rezultat u ovoj oblasti istraživanja. Tijekom složene analize varijancije, gdje su neovisne varijable bile spol, dob, odnosno interakcije van svoje starosne dobi, a ovisne varijable su bile sklonost prema psihopatskoj devijaciji i psihopatološki pokazatelji, nedvosmisleno se pokazalo, da ovi čimbenici ne igraju važnu ulogu s gledišta nijedne ovisne varijable. Na kraju, višestruka regresivna analiza je pokazala, da se sklonost prema psihopatskoj devijaciji može pretkazati kod djevojčica na osnovu paranoidnih ideja, kod dječaka na osnovu somatizacije i agresije, na uzorku adolescenata na osnovu somatizacije, na uzorku mladih na osnovu depresije, odnosno na cijelom uzorku na osnovu somatizacije.

Ključne riječi: psihopatija, somatizacija, opsesija, tjeskoba, interpersonalna senzibilnost, agresija, fobija, paranoja, psihoza, adolescenti, mladi